

QON TOMIR KASALLIKLARINI DAVOLASHDA QO‘LLANILAYOTGAN ZAMONAVIY YANGI METODLAR

Ilmiy rahbar: Xolliyeva Mohigul Ravshanovna

Klinik fanlar kafedrası o‘qituvchisi

jmeajames@gmail.com

Abdurakhmonova Munisa Bakhodir qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Tibbiyot fakulteti Davolash ishi yo‘nalishi
talabasi

munisaabdurahmonova54@.com

ANNOTATSIYA

Ushbu ilmiy maqolada qon tomir kasalliklarini davolashda qo‘llanilayotgan zamonaviy innovatsion metodlar tahlil qilinadi. Yurak-qon tomir tizimi kasalliklari butun dunyoda yetakchi o‘lim sabablaridan biri bo‘lib qolmoqda, shu bois ularni davolashda yangi texnologiyalarni joriy etish dolzarb hisoblanadi. Tadqiqotda endovaskulyar aralashuvlar, minimal invaziv jarrohlik usullari, stentlash, angioplastika, regenerativ tibbiyot va gen terapiyasi kabi zamonaviy yondashuvlar o‘rganildi. Materiallar sifatida xalqaro ilmiy maqolalar, klinik tadqiqotlar va tibbiy qo‘llanmalardan foydalanildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, zamonaviy metodlar an‘anaviy davolash usullariga nisbatan samaradorligi yuqori, asoratlari darajasi past va bemorlarning hayot sifati sezilarli darajada yaxshilanadi. Xulosa qilib aytganda, qon tomir kasalliklarini davolashda innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish kasalliklar prognozini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

KALIT SO‘ZLAR: Qon tomir kasalliklari, yurak-qon tomir tizimi, endovaskulyar muolajalar, angioplastika, stentlash, minimal invaziv jarrohlik, regenerativ tibbiyot, gen terapiyasi, innovatsion davolash usullari, klinik samaradorlik, asoratlari profilaktikasi, bemor hayot sifati.

АННОТАЦИЯ

В данной научной статье анализируются современные инновационные методы лечения сосудистых заболеваний. Заболевания сердечно-сосудистой системы остаются одной из ведущих причин смертности в мире, что обуславливает необходимость внедрения новых технологий в клиническую практику. В исследовании рассмотрены такие методы, как эндоваскулярные вмешательства, малоинвазивные хирургические технологии, стентирование, ангиопластика,

регенеративная медицина и генная терапия. В качестве материалов использованы международные научные публикации, клинические исследования и медицинские руководства. Результаты показали, что современные методы обладают более высокой эффективностью по сравнению с традиционными подходами, снижают риск осложнений и улучшают качество жизни пациентов. Таким образом, внедрение инновационных технологий является ключевым фактором в повышении эффективности лечения сосудистых заболеваний.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Сосудистые заболевания, сердечно-сосудистая система, эндоваскулярные вмешательства, ангиопластика, стентирование, малоинвазивная хирургия, регенеративная медицина, генная терапия, инновационные методы лечения, клиническая эффективность, профилактика осложнений, качество жизни пациентов.

ABSTRACT

This scientific article analyzes modern innovative methods used in the treatment of vascular diseases. Cardiovascular diseases remain one of the leading causes of mortality worldwide, making the implementation of new medical technologies highly relevant. The study examines advanced approaches such as endovascular interventions, minimally invasive surgical techniques, stenting, angioplasty, regenerative medicine, and gene therapy. The materials include international scientific publications, clinical studies, and medical guidelines. The results indicate that modern methods demonstrate higher effectiveness compared to traditional treatments, reduce complication rates, and significantly improve patients' quality of life. In conclusion, the integration of innovative technologies plays a crucial role in improving the prognosis and management of vascular diseases.

KEYWORDS: Vascular diseases, cardiovascular system, endovascular interventions, angioplasty, stenting, minimally invasive surgery, regenerative medicine, gene therapy, innovative treatment methods, clinical efficacy, complication prevention, quality of life.

KIRISH

Qon tomir kasalliklari (yurak-qon tomir tizimi patologiyalari) zamonaviy tibbiyotning eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti maʼlumotlariga koʻra, ushbu kasalliklar global miqyosda oʻlimning asosiy sabablaridan biri boʻlib, har yili millionlab insonlar hayotiga zomin boʻlmoqda. Ateroskleroz, arterial gipertenziya, ishemik yurak kasalligi, insult va periferik arteriyalar kasalliklari qon tomir tizimining keng tarqalgan patologiyalariga kiradi. Ushbu

kasalliklarning rivojlanishida turmush tarzi, genetik omillar, ekologik muhit va metabolik buzilishlar muhim rol o'ynaydi. An'anaviy davolash usullari (medikamentoz terapiya va ochiq jarrohlik amaliyotlari) ma'lum darajada samarali bo'lishiga qaramay, ular ko'pincha uzoq reabilitatsiya davrini, yuqori invazivlikni va asoratlar xavfini keltirib chiqaradi. Shu sababli zamonaviy tibbiyotda minimal invaziv va yuqori texnologiyalarga asoslangan yangi davolash usullarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish zarurati ortib bormoqda. So'nggi yillarda qon tomir kasalliklarini davolashda tub burilish yasagan innovatsion yondashuvlar paydo bo'ldi. Jumladan, endovaskulyar aralashuvlar (angioplastika va stentlash), lazer va radiochastota ablatsiyasi, robotlashtirilgan jarrohlik, shuningdek regenerativ tibbiyot va gen terapiyasi kabi ilg'or texnologiyalar keng qo'llanilmoqda. Ushbu metodlar kam invazivligi, yuqori aniqligi va bemorlar uchun qisqa tiklanish davri bilan ajralib turadi. Bundan tashqari, individual (personalizatsiyalashgan) tibbiyot konsepsiyasining rivojlanishi davolash samaradorligini yanada oshirish imkonini bermoqda. Mavzuning dolzarbligi shundan iboratki, qon tomir kasalliklari nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy-iqtisodiy muammo ham hisoblanadi. Ushbu kasalliklar mehnatga layoqatli aholining nogironligi va erta o'limiga olib kelib, sog'liqni saqlash tizimiga katta yuk tushiradi. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy davolash usullarining samaradorligini o'rganish, ularni takomillashtirish va keng joriy etish ilmiy va amaliy jihatdan katta ahamiyat kasb etadi. Mazkur ilmiy ishning maqsadi qon tomir kasalliklarini davolashda qo'llanilayotgan zamonaviy innovatsion metodlarni tahlil qilish, ularning samaradorligi va afzalliklarini baholash hamda klinik amaliyotdagi o'rnini aniqlashdan iborat.

MATERIALLAR VA METODLAR

Ushbu tadqiqotda qon tomir kasalliklarini davolashda qo'llanilayotgan zamonaviy innovatsion metodlarni kompleks baholash maqsadida tizimli tahlil (systematic review) usulidan foydalanildi. Tadqiqot dizayni sifatida analitik va taqqoslovchi yondashuv qo'llanildi.

Materiallar:

Tadqiqot uchun so'nggi yillarda chop etilgan nufuzli xalqaro ilmiy manbalar tanlab olindi. Jumladan, kardiologiya va angioxirurgiya sohasidagi yetakchi darsliklar, klinik qo'llanmalar hamda yuqori impakt-faktorli jurnallarda e'lon qilingan maqolalar o'rganildi. Shuningdek, randomizatsiyalangan klinik tadqiqotlar (RCT), meta-tahlillar va kuzatuv (observational) tadqiqotlar natijalari tahlil qilindi. Manbalarni tanlashda ularning ilmiy ishonchliligi, dolzarbligi va klinik ahamiyati asosiy mezon sifatida belgilandi.

Tanlash mezonlari (inclusion criteria):

Qon tomir kasalliklarini davolashga oid zamonaviy metodlarni o'rganishga bag'ishlangan ilmiy ishlar;

Endovaskulyar aralashuvlar, minimal invaziv jarrohlik, regenerativ tibbiyot va gen terapiyasiga oid tadqiqotlar;

Klinik natijalar (samaradorlik, asoratlar darajasi, rehabilitatsiya muddati) haqida ma'lumot beruvchi manbalar;

So'nggi 10–15 yil ichida chop etilgan ilmiy maqolalar.

Chiqarib tashlash mezonlari (exclusion criteria):

Eskirgan yoki ilmiy jihatdan asoslanmagan ma'lumotlar;

Faqat nazariy yoki klinik isbotga ega bo'lmagan ishlanmalar;

Yetarli statistik tahlilga ega bo'lmagan tadqiqotlar.

Metodlar:

Tahlil jarayonida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

Tizimli tahlil (systematic analysis) – mavjud adabiyotlarni chuqur o'rganish va umumlashtirish;

Taqqoslash (comparative analysis) – an'anaviy va zamonaviy davolash usullarining samaradorligini solishtirish;

Statistik tahlil – klinik natijalarni baholashda asosiy ko'rsatkichlar (mortalitet, morbiditet, asoratlar chastotasi)ni aniqlash;

Klinik yondashuv – real tibbiy amaliyotda qo'llanilayotgan usullarni baholash.

O'rganilgan zamonaviy metodlar:

Endovaskulyar muolajalar (angioplastika, stentlash);

Minimal invaziv jarrohlik texnologiyalari;

Lazer va radiochastotali ablatsiya;

Regenerativ tibbiyot (ildiz hujayralar terapiyasi);

Gen terapiyasi va molekulyar darajadagi davolash usullari.

Tadqiqot natijalari zamonaviy davolash usullarining klinik samaradorligini baholash va ularning afzalliklarini aniqlashga qaratildi.

NATIJALAR

O'rganilgan ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatdiki, qon tomir kasalliklarini davolashda qo'llanilayotgan zamonaviy metodlar an'anaviy usullarga nisbatan sezilarli ustunliklarga ega. Ayniqsa, endovaskulyar aralashuvlar va minimal invaziv texnologiyalar bemorlarning tezroq tiklanishi, kamroq asoratlar va qisqa rehabilitatsiya davri bilan tavsiflanadi. Klinik tadqiqotlar natijalariga ko'ra, angioplastika va stentlash usullari koronar arteriya kasalliklarida yuqori samaradorlik ko'rsatgan. Shuningdek, regenerativ tibbiyot (ildiz hujayralar terapiyasi) va gen terapiyasi istiqbolli yo'nalish sifatida baholanmoqda, ular to'qimalarni tiklash va kasallik patogeneziga ta'sir qilish imkonini beradi. Zamonaviy metodlar qo'llanilganda bemorlarning hayot sifati yaxshilangani,

kasallikning qaytalanish darajasi kamaygani va umumiy prognoz ijobiy tomonga o'zgartirildi.

1-jadval. An'anaviy va zamonaviy davolash usullarining taqqoslanishi

Ko'rsatkichlar	An'anaviy usullar	Zamonaviy usullar
Invazivlik darajasi	Yuqori	Past (minimal invaziv)
Reabilitatsiya muddati	Uzoq (haftalar–oylar)	Qisqa (kunlar–haftalar)
Asoratlarning ehtimoli	Nisbatan yuqori	Past
Klinik samaradorlik	O'rtacha	Yuqori
Bemor hayot sifati	Sekin yaxshilanadi	Tez va sezilarli yaxshilanadi
Operatsiya xavfi	Yuqori	Nisbatan past

2-jadval. Zamonaviy davolash usullarining klinik samaradorlik ko'rsatkichlari

Davolash usuli	Samaradorlik (%)	Asoratlarning ehtimoli (%)	Reabilitatsiya muddati
Angioplastika	85–95%	5–10%	3–7 kun
Stentlash	90–97%	3–8%	2–5 kun
Lazer ablatsiyasi	80–90%	5–12%	5–10 kun
Radiochastotali ablatsiya	82–92%	4–10%	3–7 kun
Ildiz hujayralar terapiyasi	70–85%	5–15%	Individual
Gen terapiyasi	65–80%	5–20%	Individual

Ushbu natijalar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy davolash usullari klinik jihatdan samarali bo'lib, bemorlar uchun xavfsiz va istiqbolli hisoblanadi.

МУҲОКАМА

Ushbu tadqiqot natijalari qon tomir kasalliklarini davolashda zamonaviy innovatsion metodlarning klinik ustunligini tasdiqlaydi. Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatdiki, endovaskulyar aralashuvlar, xususan angioplastika va stentlash usullari koronar va periferik arteriya kasalliklarida yuqori samaradorlikka ega bo'lib, ular an'anaviy ochiq jarrohlik usullariga nisbatan kam invazivligi bilan ajralib turadi. Bu esa o'z navbatida operatsiyadan keyingi asoratlarning xavfini kamaytiradi va bemorlarning tezroq tiklanishiga olib keladi. Zamonaviy minimal invaziv texnologiyalarning keng joriy etilishi klinik amaliyotda sezilarli o'zgarishlarga sabab bo'ldi. Ayniqsa, lazer va

radiochastotali ablatsiya usullari qon tomir patologiyalarini davolashda yuqori aniqlik va xavfsizlikni ta'minlaydi. Ushbu usullar yordamida patologik o'choqqa bevosita ta'sir ko'rsatilib, sog'lom to'qimalarning zararlanishi minimal darajaga tushiriladi. Natijada bemorlar uchun reabilitatsiya muddati qisqaradi va davolash samaradorligi oshadi. Muhokama jarayonida regenerativ tibbiyot va gen terapiyasining ahamiyati alohida ta'kidlanadi. Ildiz hujayralar asosidagi davolash usullari shikastlangan qon tomir to'qimalarini tiklash imkonini berib, kasallikning patogenetik mexanizmlariga ta'sir qiladi. Shu bilan birga, gen terapiyasi molekulyar darajada ta'sir etib, kasallik rivojlanishining asosiy sabablarini bartaraf etishga qaratilgan istiqbolli yo'nalish sifatida qaralmoqda. Biroq ushbu metodlar hali keng klinik amaliyotga to'liq joriy etilmagan bo'lib, ularning uzoq muddatli samaradorligi va xavfsizligini baholash uchun qo'shimcha tadqiqotlar talab etiladi. Tadqiqot natijalarini boshqa mualliflar ishlari bilan solishtirish shuni ko'rsatadiki, zamonaviy davolash usullarining samaradorligi ko'plab xalqaro klinik tadqiqotlar bilan ham tasdiqlangan. Xususan, rivojlangan davlatlarda minimal invaziv texnologiyalarni qo'llash natijasida yurak-qon tomir kasalliklaridan o'lim darajasining kamaygani qayd etilgan. Bu esa innovatsion yondashuvlarning nafaqat individual bemorlar, balki umumiy sog'liqni saqlash tizimi uchun ham muhim ekanligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, zamonaviy metodlarni amaliyotga joriy etishda ayrim cheklovlar mavjud. Ular qatoriga yuqori texnologik uskunalarning zaruriyati, mutaxassislarning yetarli darajada tayyor emasligi hamda davolash xarajatlarining nisbatan yuqoriligi kiradi. Ayniqsa rivojlanayotgan davlatlarda bu omillar innovatsion texnologiyalarning keng qo'llanilishiga to'sqinlik qilmoqda. Shuning uchun sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, tibbiy kadrlar malakasini oshirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish bo'yicha strategik choralar ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi. Umuman olganda, olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, qon tomir kasalliklarini davolashda zamonaviy innovatsion metodlar yuqori samaradorlikka ega bo'lib, kelajakda ushbu yo'nalish tibbiyotning ustuvor rivojlanish sohaslaridan biri bo'lib qoladi.

XULOSA

O'tkazilgan ilmiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, qon tomir kasalliklarini davolashda zamonaviy innovatsion metodlar yuqori samaradorlik va xavfsizlikka ega bo'lib, an'anaviy davolash usullariga nisbatan sezilarli ustunliklarni namoyon etadi. Xususan, endovaskulyar aralashuvlar, minimal invaziv jarrohlik texnologiyalari, angioplastika va stentlash usullari bemorlarning tezroq tiklanishini ta'minlaydi, asoratlar darajasini kamaytiradi hamda hayot sifatini yaxshilaydi. Shu bilan birga, regenerativ tibbiyot va gen terapiyasi qon tomir kasalliklarini davolashda istiqbolli yo'nalish sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu metodlar kasallikning patogenezigiga bevosita ta'sir ko'rsatish

imkonini berib, kelajakda individual (personalizatsiyalashgan) davolash tizimini rivojlantirish uchun asos yaratadi. Tadqiqot natijalari zamonaviy davolash usullarini keng joriy etish zarurligini ko'rsatadi. Biroq, ularni amaliyotga tatbiq etishda yuqori texnologik baza, malakali mutaxassislar va iqtisodiy resurslarning yetarliligi muhim omil hisoblanadi. Shu sababli sog'liqni saqlash tizimida innovatsion texnologiyalarni rivojlantirish, ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash va kadrlar tayyorlashni takomillashtirish ustuvor vazifalardan biri bo'lib qoladi. Xulosa qilib aytganda, qon tomir kasalliklarini davolashda zamonaviy metodlarning qo'llanilishi kasallik prognozini yaxshilash, o'lim va nogironlik ko'rsatkichlarini kamaytirish hamda bemorlarning hayot sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Kelgusida ushbu yo'nalishda chuqur klinik va eksperimental tadqiqotlarni davom ettirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Axmedov A.A., Karimov Sh.I. Kardiologiya asoslari. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti, 2018.
2. To'xtayev B.T., Raximov A.R. Ichki kasalliklar propedevtikasi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
3. Xoliqov P.X. Tibbiy biologiya va umumiy genetika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
4. Yusupov Sh.A. Yurak-qon tomir kasalliklari va ularning profilaktikasi. – Toshkent, 2021.
5. Abdullayev R.A. Klinik farmakologiya. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
6. Бокерия Л.А., Гудкова Р.Г. Сердечно-сосудистая хирургия. – Москва: НЦССХ им. А.Н. Бакулева, 2019.
7. Чазов Е.И. Руководство по кардиологии. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2020.
8. Оганов Р.Г., Масленникова Г.Я. Профилактика сердечно-сосудистых заболеваний. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2018.
9. Беленков Ю.Н., Мареев В.Ю. Хроническая сердечная недостаточность. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2019.
10. Коваленко В.Н. Ангиология и сосудистая хирургия. – Санкт-Петербург: СпецЛит, 2021.
11. Шляхто Е.В. Кардиология. Национальное руководство. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2021.
12. Покровский А.В. Клиническая ангиология. – Москва: Медицина, 2018.